

JEFFREY ARCHER

Kunnian
tähden

Kunnian tähden

Jeffrey Archer

Kunnian tähden

Suomentanut Seppo Lopenen

SAGA Egmont

Kunnian tähden
Suomentanut
Seppo Loponen
Englanninkielinen alkuteos
A Matter of Honour
Copyright © 1986, 2021 Jeffrey Archer ja SAGA Egmont
Kaikki oikeudet pidätetään
ISBN: 9788726966367

1. painos

Tämä kirja on suojattu tekijänoikeuslailla. Kopiointi muuhun kuin yksityiseen käyttöön sallittu
ainoastaan Sagan ja kirjailijan luvalla.

Ensimmäinen osa
Kreml, Moskova

1

Kreml, Moskova
19. toukokuuta

»Se on väärennös», neuvostojohtaja sanoi tuijottaen pientä, suurenmoista maalausta, jota hän piteli käsissään.

»Ei ole mahdollista», vastasi hänen politbyrookollegansa. »Tsaarin ikoni Pyhä Yrjänä ja lohikäärme on ollut tiukasti vartioituna Leningradin Talvipalatsissa yli viisikymmentä vuotta.»

»Pitää paikkansa, toveri Zaborski», vanhus sanoi, »mutta me olemme vartioineet viisikymmentä vuotta väärennöstä. Tsaari oli varmaankin siirtänyt alkuperäisen muualle jonkin aikaa ennen kuin puna-armeija marssi Pietariin ja valtasi Talvipalatsin.»

Valtion turvallisuuskomitean päällikkö liikehti levottomasti tuolissaan kissa- ja hiirileikin jatkuessa. Vuosikausia KGB:tä johtanut Zaborski tiesi heti, kuka oli valittu hiiren osaan, kun hänen puhelimensa oli soinnut neljältä yöllä ja hänelle oli ilmoitettu, että pääsihteeri halusi hänen tulevan Kremliin — viipymättä.

»Kuinka voitte olla niin varma, että se on väärennös, Leonid Iljitš?» pienikokoinen mies tiedusteli.

»Koska viimeisen puolentoista vuoden aikana kaikkien Talvipalatsin aarteiden ikä on tarkistettu hiiliajoituksella, nykyaikaisella tieteellisellä menetelmällä, joka on ehdottoman luotettava», Brežnev sanoi ylpeillen tuoreella tietämyksellään. »Ja se mitä olemme aina pitäneet yhtenä kansakuntamme mestariteoksista», hän jatkoi, »on nyt todettu maalatuksi viisisataa vuotta Rublevin originaalin jälkeen.»

»Mutta kuka sen on maalannut ja miksi?» kysyi valtion turvallisuuskomitean puheenjohtaja epäilevästi.

»Asiantuntijoiden mukaan se oli todennäköisesti joku hovimaalari», vastasi neuvostojohtaja, »joka oli määrätty tekemään jäljennös vain muutamaa kuukautta ennen vallankumousta. Talvipalatsin intendenttiä on aina vaivannut se, ettei kehyksen taakse ollut upotettu tsaarin perinteistä hopeakruunua, vaikka se oli hänen kaikissa muissa mestariteoksissaan», Brežnev lisäsi.

»Mutta minä luulin, että hopeakruunun oli irrottanut joku muistojenkeräilijä jo ennen kuin marssimme Pietariin.»

»Ei», pääsihteeri sanoi kuivasti, tuuheat kulmakarvat kohoten kuten aina hänen lausuttuaan kantansa. »Tsaarin hopeakruunua ei ollut poistettu, vaan koko taulu oli vaihdettu.»

»Mitähän tsaari sitten teki originaalille?» puheenjohtaja sanoi melkein kuin olisi kysynyt sitä itseltään.

»Juuri sen minä haluankin tietää», Brežnev sanoi levittäen kämmenensä, jolloin taulu näytti entistä pikkuruisemmalta hänen edessään. »Ja teidät on valittu hankkimaan siihen vastaus», hän lisäsi.

Ensi kertaa KGB:n päällikkö vaikutti epävarmalta.

»Mutta onko teillä mitään johtolankoja?»

»Hyvin vähän», pääsihteeri myönsi ja avasi pöydän ylälaatikosta ottamansa kansion. Hän tuijotti tiheään kirjoitettua tekstiä, jonka otsikko kuului 'Ikonin merkitys Venäjän historiassa'. Joku oli valvonut

koko yön laatien kymmenliuskaista selvitystä, jota neuvostajohtaja oli ehtinyt vain vilkaista. Brežnevin varsinainen mielenkiinnon kohde alkoi sivulta neljä. Hän silmäsi nopeasti kolme ensimmäistä sivua läpi ja luki sitten ääneen: »’Vallankumouksen aikoihin tsaari Nikolai II ilmeisesti keksi, että Rublevin mestariteoksen avulla hän pääsisi vapauteen länteen. Hän oli nähtävästi teettänyt jäljennöksen ja jättänyt sen sitten työhuoneensa seinälle, jossa alkuperäinen teos oli aiemmin riippunut.’» Neuvostajohtaja kohotti katseensa. »Muita lähtökohtia meillä ei juuri ole.»

KGB:n päällikkö näytti kummastuneelta. Häntä ihmetytti yhä, miksi Brežnev halusi valtion turvallisuuskomitean puuttuvan jonkin vähäisen mestariteoksen varkauteen. »Entä kuinka tärkeää on, että löydämme originaalin?» hän kysyi yrittäen poimia lisää johtolankoja.

Leonid Brežnev katsoi kollegaansa.

»Mikään ei voisi olla tärkeämpää», kuului yllättävä vastaus. »Ja minä myönnän teille kaikki rahalliset ja henkilöresurssit, jotka katsotte tarpeellisiksi tsaarin ikonin löytämiseksi.»

»Mutta jos ottaisın sananne täydestä, toveri pääsihteerі», KGB:n päällikkö sanoi yrittäen peitellä epäuskoa, »niin rahaa saattaisi kuluä paljon yli taulun varsinaisen arvon.»

»Se ei olisi mahdollista», Brežnev sanoi ja piti tehopaussin, »sillä itse ikoni ei ole se, mitä minä tavoittelen.» Hän kääntyi selin valtion turvallisuuskomitean puheenjohtajaan ja katseli ulos ikkunasta. Häntä oli aina harmittanut, ettei hän nähnyt Kremlin muurin yli Punaiselle torille. Hän odotti hetken ennen kuin selitti: »Sillä summalla, jonka tsaari Nikolai olisi saanut mestariteoksen myynnistä, hän olisi pystynyt pitämään yllä totunnaista elämäntyyliään vain muutaman kuukauden, korkeintaan vuoden. Ei, me uskomme, että tsaari oli kätkenyt ikonin *sisään* jotakin, joka olisi taannut hänelle ja hänen perheelleen toimeentulon loppuiäksi.»

Ikkunaruutuun pääsihteerin eteen kehittyi pieni huuruupyrä.

»Mikä voisi olla niin arvokasta?» puheenjohtaja kysyi.

»Muistatteko mitä tsaari lupasi Leninille henkensä vastineeksi?»

»Muistan kyllä, mutta se osoittautui bluffiksi, sillä sellaista asiakirjaa ei ollut kätkeyty...» Hän vaikenä juuri ennen kuin ehti sanoa »ikoniin».

Zaborski seisoi vaiti voimatta nähdä Brežnevin voitonriemuista hymyä.

»Olette vihdoinkin päässyt jyvälle. Katsokaas, se oli koko ajan kätkeytyä ikoniin. Meillä oli vain väärä ikoni.»

Neuvostojohtaja odotti hetkisen ennen kuin kääntyi takaisin ja ojensi kollegalleen paperiarkin. »Tämä on tsaarin todistus, josta ilmenee mitä löytäisimme Pyhän Yrjänän ja lohikäärmeen ikonista. Tuolloin ikonista ei löytynyt mitään, mikä vain vahvisti Leninin käsitystä, että se oli ollut pelkkää bluffia, jolla tsaari yritti pelastaa perheensä teloitukselta.»

Zaborski luki käsin kirjoitetun todistuksen, jonka tsaari oli allekirjoittanut muutamaa tuntia ennen teloitustaan. Zaborskin kädet alkoivat vapista ja hänen otsalleen kihosi hikihelmi jo aikaa ennen kuin hän pääsi viimeiseen kappaleeseen. Hän kohotti katseensa pieneen, tavallisen kirjan kokoiseen tauluun, joka oli yhä keskellä pääsihteerin työpöytää.

»Leninin kuoleman jälkeen», Brežnev jatkoi, »kukaan ei ole uskonut tsaarin väitettä. Mutta nyt on jokseenkin varmaa, että jos pystymme löytämään alkuperäisen mestariteoksen, saamme samalla haltuumme luvatus asiakirjan.»

»Ja asiakirjan kirjoittajien arvovalta takaa sen, ettei kukaan voi kiistää meidän laillista vaatimustamme», Zaborski sanoi.

»Näin epäilemättä olisi asianlaita, toveri puheenjohtaja», neuvostojohtaja sanoi. »Ja olen myös varma, että saamme YK:n ja Kansainvälisen tuomioistuimen tuen, jos amerikkalaiset yrittävät kiistää oikeutemme. Mutta pelkään ettei aikamme tahdo riittää.»

»Kuinka niin?» Valtion turvallisuuskomitean puheenjohtaja kysyi.

»Katsokaa sopimuksen umpeenmenoaikaa, niin huomaatte paljonko meillä on aikaa toteuttaa oma osuutemme.»

Zaborski katsoi tsaarin käsin kirjoittamaa päivämäärää — 20. kesäkuuta 1966. Hän ojensi paperin takaisin käsittäen kuinka hirvittävän raskaan tehtävän pääsihteeri oli säilyttänyt hänen harteilleen. Leonid Iljitš Brežnev jatkoi monologiaan.

»Kuten näette, toveri Zaborski, meillä on vain kuukausi jäljellä määräaikaan, mutta jos pystytte löytämään alkuperäisen ikonin, niin presidentti Johnsonin puolustusstrategia romuttuu lähes täydellisesti, ja Yhdysvalloista tulee vain pieni nappula meidän pelilaudallamme.»

2

Appleshaw, Englanti
Kesäkuu 1966

»Ja suuresti rakastetulle ja ainoalle pojalleni kapteeni Adam Scottille, MC, jätän perinnöksi viisisataa puntaa.»

Vaikka Adam oli osannut odottaa surkeaa summaa, hän istui silti kuin seipään nielleenä, kun asianajaja loi häneen katseen puolilasiensa yli.

Kookkaan kirjoituspöydän takana istuva vanha juristi kohotti päätään ja katsoi silmiään siristellen komeaa nuorta miestä. Adam sukaisi hermostuneena tuuheaa mustaa tukkaansa, ujustellen yhtäkkiä lakimiehen tuijotusta. Sitten Holbrooke käänsi katseensa takaisin edessään oleviin papereihin.

»Ja suuresti rakastetulle tyttärelleni Margaret Scottille jätän perinnöksi neljäsataa puntaa.» Adam ei voinut estää pientä virnistystä leviämästä kasvoilleen. Viimeisessä tahdossaankin isä oli pysynyt järkähtämättömänä sovinistina.

»Hampshiren kreivikunnan krikettiklubille», Holbrooke honotti

antamatta neiti Scottin suhteellisen epäonnen häiritä itseään, »kaksikymmentäviisi puntaa, elinikäinen jäsenyys.» Tulihan sekin lopulta maksetuksi, Adam tuumi. »Vanhoille Viheliäisille viisitoista puntaa. Ja Appleshawin kunnan kirkolle kymmenen puntaa.» Kuolinjäsenyys, Adam tuumi. »Uskolliselle osa-aikaiselle puutarhurillemme Wilf Proudfootille kymmenen puntaa ja päiväapulaisellemme rouva Mavis Coxille viisi puntaa.»

»Ja lopuksi suuresti rakastetulle vaimolleni Susanille yhteinen kotimme ja muu omaisuuteni.»

Tämän kuullessaan Adam oli nauraa ääneen, sillä hän epäili kohosiko isäukon muu omaisuus, vaikka he myisivät hänen obligaationsa ja sodanedelliset golfklubinsa, edes tuhanteen puntaan.

Mutta äiti oli rykmentin tytär eikä valittaisi, sillä sitä hän ei tehnyt koskaan. Jos Jumala joskus julistaisi pyhimykset, eikä joku paavi Roomassa, niin Appelshawin Pyhä Susan istuisi siellä ylhäällä Marian ja Elisabetin kanssa. Koko ikänsä »isäukko», kuten Adam häntä aina nimitti mielessään, oli vaatinut perhettä noudattamaan hänen korkeita ihanteitaan. Ehkä sen takia Adam ihaili häntä yhä yli kaiken. Joskus tämä ajatus sai hänet tuntemaan olonsa orvoksi svengaavalla kuusikymmenluvulla.

Adam alkoi liikehtiä levottomasti tuolissaan, sillä hän otaksui tilaisuuden olevan lopuillaan. Mitä pikemmin he pääsisivät pois tästä kalseasta, kolkosta pikku toimistosta, sitä parempi, hän tuumi.

Holbrooke nosti taas katseensa ja rykäisi aivan kuin aikoisi ilmoittaa, kenelle jäisi Goya tai Habsburgien timantit. Hän työnsi puolilasejaan ylemmäksi nenälle ja loi katseensa takaisin edesmenneen asiakkaansa testamentin loppukappaleisiin. Scottin perheen kolme elossa olevaa jäsentä istuivat vaiti. Mitä lisättävää hänellä voisi olla? Adam ajatteli.

Oli mitä oli, asianajaja oli ilmeisesti punninnut testamentin viimeistä kohtaa mielessään perusteellisesti, sillä hän lausui sanat

kuin hyvin harjoitellut näyttelijä, luoden vain kerran silmäyksen käsikirjoitukseen.

»Lisäksi jätän pojalleni», Holbrooke sanoi pitäen pienen paussin, »oheisen kirjekuoren», kohottaen sitä, »jonka voin vain toivoa tuovan hänelle enemmän iloa kuin minulle. Jos hän päättää avata kuoren, hänen on tehtävä se sillä ehdolla, että hän ei koskaan paljasta sen sisältöä kenellekään muulle.» Adam tavoitti sisarensa katseen, mutta tämä pudisti vain hivenen päätään, ilmeisesti yhtä ymmällään kuin hänkin. Adam vilkaisi äitiään, joka vaikutti järkyttyneeltä. Oliko se pelkoa vai tuskaa? Adam ei saanut selvää. Pitemmittä puheitta Holbrooke ojensi kellastuneen kirjekuoren everstin ainoalle pojalle.

Kaikki huoneessaolijat jäivät istumaan olematta oikein varmoja mitä tehdä seuraavaksi. Holbrooke sulki lopulta ohuen kansion, jonka kannessa luki eversti Gerald Scott, DSO, OBE, MC, työnsi tuolinsa taakse ja asteli verkkaan lesken luo. He kättelivät, ja leski sanoi: »Kiitos.» Hieman naurettava kohteliaisuus, Adam tuumi, sillä ainoa huoneessaolija, joka oli edes mainittavasti hyötynyt tästä tapahtumasta, oli ollut herra Holbrooke asianajotoimisto Holbrooke, Holbrooke ja Gascoinen edustajana.

Adam nousi ja meni nopeasti äitinsä viereen.

»Lähtisittekö teelle kanssamme, herra Holbrooke?» leski kysyi.

»Ikävä kyllä en oikein ehdi», asianajaja aloitti, mutta Adam ei viitsinyt kuunnella pitempään. Palkkio ei ollut ilmeisesti ollut kyllin suuri, jotta Holbrooken kannattaisi uhrata aikaa teenjuontiin.

Kun he olivat lähteneet toimistosta ja Adam oli saanut autetuksi äitinsä ja sisarensa mukavasti perheen Morris Minorin takapenkille, hän istuutui itse ratin taakse. Hän oli pysäköinyt auton High Streetin puolivälissä sijaitsevan asianajotoimiston edustalle. Appleshawin kaduilla ei ollut keltaisia viivoja — vielä, hän ajatteli. Jo ennen kuin hän ehti kiertää virta-avainta, äiti sanoi asiallisesti: »Meidän on päästävä eroon tästä. Minulla ei ole varaa pitää tätä enää, kun bensiini maksaa kuusi shillinkiä gallona.»

»Ei nyt murehdita sitä tänään», Margaret sanoi lohduttavasti, mutta sävyyn joka ilmaisi hänen olevan samaa mieltä äitinsä kanssa. »Ihmettelen vain mitä siinä kirjekuoressa mahtaa olla», hän lisäsi vaihtaakseen puheenaihetta.

»Varmaankin yksityiskohtaiset ohjeet, miten minun tulee sijoittaa se viisisataa puntaani», hänen veljensä sanoi yrittäen keventää heidän mielialaansa.

»Älä pilkkaa kuolleita», hänen äitinsä sanoi, ja hänen kasvoilleen levisi sama pelokas ilme. »Minä rukoilin isääsi hävittämään sen kuoren», hän lisäsi melkein kuiskaten.

Adam suipisti suutaan oivaltaessaan, että se oli varmaankin *se* kirjekuori, johon isäukko oli viitannut vuosia sitten, kun hänen vanhempansa olivat riidelleet ainoan kerran hänen kuultensa. Adam muisti yhä isänsä kohonneen äänen ja kiukkuiset sanat, jotka tämä oli lausunut vain muutama päivä Saksasta paluunsa jälkeen.

»Minun on pakko avata se, etkö sinä ymmärrä?» isäukko oli inttänyt.

»Sitä et tee», äiti oli vastannut. »Kaikkien niiden uhrausten jälkeen, jotka minä olen tehnyt, sinä olet minulle velkaa ainakin sen.»

Tästä yhteenotosta oli kulunut yli kaksikymmentä vuotta, eikä hän ollut kuullut asiaan kajottavan sen koommin. Adam oli kerran maininnut siitä siskolleen, mutta tällä ei ollut aavistustakaan, mitä kiista oli mahtanut koskea.

Adam vei jalan jarrulle heidän tullessaan T-risteykseen High Streetin päähän.

Hän kääntyi oikealle ja ajoi kiemurtelevaa tietä mailin verran ulos kylästä, kunnes pysäytti vanhan Morris Minorin ristikkoportin eteen, mistä johti polku siistin nurmikon poikki pienelle olkikattoiselle mökille.

»Sinun pitää kai palata Lontooseen», kuuluivat äidin ensimmäiset sanat hänen astuessaan olohuoneeseen.

»Ei minulla ole kiirettä, ei mitään sellaista, mikä ei voisi jäädä huomiseen.»

»Miten vain, mutta minusta sinun ei tarvitse kantaa huolta», äiti jatkoi. Hän katsoi tätä pitkää nuorta miestä, joka muistutti niin suuresti Geraldia. Poika olisi yhtä komea kuin isänsä, ellei hänellä olisi tuota murtumaa nenässään. Sama tumma tukka ja tummanruskeat silmät, samat avoimet, vilpittömät kasvot, jopa sama suopea suhtautuminen kaikkiin hänen tapaamiinsa ihmisiin. Mutta ennen kaikkea samat korkeat moraaliset ihanteet, jotka olivat saattaneet heidät nykyiseen huonoon jamaan. »Ja onhan minulla aina Margaret pitämässä huolta», äiti lisäsi. Adam katsahti siskoonsa ja ihmetteli, miten tämä nyt pärjäisi Appleshawin Pyhän Susanin kanssa.

Margaret oli hiljan mennyt kihloihin lontoolaisen arvopaperimeklarin kanssa, ja vaikka avioliittoa oli lykätty tuonnemmaksi, hän haluaisi pian aloittaa oman elämänsä. Luojan kiitos hänen sulhasensa oli jo maksanut käsirahan pienestä, neljäntoista mailin päässä sijaitsevasta talosta.

Kun he olivat juoneet teet ja kuunnelleet äitinsä keskeytymätöntä monologia heidän isänsä hyveistä ja haaveista, Margaret meni menojaan ja jätti Adamin kahden äitinsä kanssa. He olivat kumpikin rakastaneet edesmennyttä everstiä niin kovin eri tavalla, Adam ajatteli, mutta hän ei ollut koskaan paljastanut »isäukolle», kuinka paljon hän itse asiassa tätä kunnioitti.

»Nyt kun et ole enää armeijassa, minä toivon että löytäisit säällisen työpaikan», äiti sanoi huolissaan, sillä hän muisti, kuinka vaikeaksi se oli osoittautunut hänen miehelleen.

»Kaikki menee varmasti hyvin», Adam vastasi. »Ulkoministeriö on pyytännyt minua taas puheilleen», hän lisäsi toivoen sen rauhoittavan äitiä.

»Nyt kun sinulla on viisisataa puntaa omaa rahaa», äiti sanoi, »sen luulisi hiukan helpottavan elämääsi.» Adam hymyili hänelle hellästi,

Kellastunut kirje näyttää ihan tavalliselta vanhalta kirjeeltä. Adam Scott on saanut sen perintönä everstinä työskenneeltä isältään. Pian Adamille kuitenkin selviää, että kirje pitää sisällään suuren salaisuuden – niin suuren, että Adam joutuu pelkäämään henkensä edestä. Kun Adamin tyttöystävä murhataan raa’asti, Adam tietää, että hänen on aika paeta.

“Kunnian tähden” on Jeffrey Archerin hyytävä 1960-luvulle sijoittuva trilleri, josta ei puutu käänteitä eikä jännitystä.

Jeffrey Archer (s.1940) on englantilainen kirjailija ja poliitikko. Hänet tunnetaan erityisesti “Clifton-kronikka” -kirjasarjasta, johon kuuluu seitsemän osaa. Archer on julkaissut kymmenittäin romaanveja sekä novellikokoelmia. Hän julkaisi esikoisteoksensa “Miljoonan dollarin petos” vuonna 1976.